

Raadsvergadering d.d. : 25 november 2021

Afdeling : Beleid en Ontwikkeling

Portefeuillehouder : Wethouder M. Van Dalen

Onderwerp : Integraal Huisvestingsprogramma Primair Onderwijs 2022-2037

Betreffend onderdeel : Taakveld 4 "Onderwijs"
programmabegroting

Samenvatting

De gemeente heeft een rol in de financiering van huisvesting voor onderwijs. We maken hierover afspraken met de schoolbesturen die in Bergeijk een basisschool hebben. We willen het onderwerp 'huisvesting voor onderwijs' oppakken in samenhang met het verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang. De in Bergeijk actieve schoolbesturen en kinderopvangorganisaties zijn het daar van harte mee eens. De door de gemeenteraad vastgestelde ambitie voor de verbetering van de samenwerking is door deze partners samen met ons uitgewerkt in een samenwerkingsconvenant. Daarop aansluitend is een visie opgesteld wat dit betekent voor de huisvesting. Deze visie is per onderwijslocatie uitgewerkt in een programma. Dit samenwerkingsconvenant en dit programma liggen nu als ambitiedocument ter vaststelling voor aan de gemeenteraad.

Advies

1. Het Samenwerkingsconvenant Kindcentra Bergeijk vaststellen.
2. Het Integraal Huisvestingsprogramma Primair Onderwijs 2022-2037 (IHP) vaststellen.
3. Het IHP 4-jaarlijks te herijken en over de uitvoering per programmaonderdeel separaat te besluiten.

Beoogd effect

Het samenwerkingsconvenant en het programma leggen vast waar de inspanningen op het gebied van de samenwerking en de huisvesting van de direct betrokken partijen op zijn gericht.

Daarmee vormen deze een duidelijke kader waarbinnen in volgende stappen zowel de ambitie op de samenwerking als de ambitie op de huisvesting wordt geconcretiseerd. De uitwerking van de ambitie op de samenwerking zal verder worden vormgegeven en gemonitord via het overleg Lokale Educatieve Agenda (LEA).

Het programma op het gebied van huisvesting gaat over een relatief lange periode en is opgesteld op basis van nu bekende gegevens en prognoses. Alle partijen realiseren zich daarom ook dat het vooral als een ambitiedocument moet worden beschouwd dat voortdurende tussentijdse evaluatie en mogelijk bijstelling behoeft. Het programma is daarom vooral belangrijk als leidraad voor de overleg-agenda: op welk moment pakken we welke opgave op om uit te werken.

Argumenten

1.1 Onze kernpartners, de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties, committeren zich met ons aan de ambitie die we hebben binnen de kindcentra van Bergeijk.

De gemeenteraad stelde op 28 maart 2019 de richtinggevende ambitie voor de Bergeijkse kindcentra vast. Kort gesteld is deze ambitie erop gericht om in een uitmuntende samenwerking tussen de kernpartners een optimale doorgaande ontwikkellijn voor de kinderen van 0-13 te realiseren. Daarbij gaf de gemeenteraad de opdracht om voor elke kern en elk kindcentrum het Brede Jeugd Netwerk uit

te werken. Op basis daarvan kan voor elk kindcentrum de omvang en samenwerkingsvorm worden vastgesteld.

In het opgestelde convenant verplichten de kernpartners zich met ons, in de vorm van het onderdeel preventieve jeugdhulp, de ambities te realiseren.

Daarbij wordt ingezet op:

1. de vormgeving van een functionele netwerkstructuur, waarin de voorzieningen zodanig samenwerken dat een inhoudelijk meerwaarde wordt geleverd. Deze meerwaarde moet primair worden gezocht in het vergroten van de uitwisseling van expertisen tussen de afzonderlijk partners. Dit kan leiden tot vernieuwing op pedagogisch en didactisch vlak.
2. Profileren van de kindcentra ten opzicht van elkaar als de basis op orde is. Lokaal-specifieke kenmerken (kwaliteiten binnen onze kernen, schoolomvang, netwerksamenstelling) kunnen aanleiding zijn om de kindcentra te profileren door een verbijzonderd pedagogisch klimaat. Daardoor ontstaat een grotere keuzemogelijkheid voor ouders/kinderen en een mogelijke drempelverlaging voor kinderen die nu nog zijn aangewezen op speciaal basisonderwijs.
3. Het realiseren van een doorgaande ontwikkellijn. Dit betekent dat per locatie binnen het netwerk sprake is van één pedagogische en leidende visie, één gezamenlijke en geïntegreerde zorgstructuur, onderlinge afstemming van het kind-volg-systemen en de integratie van (preventieve) jeugdhulp.

Deze uitgangspunten zijn voor elke vestiging/kern geconcretiseerd en als addendum aan het convenant toegevoegd. Het convenant en de daarbij horende bijlagen in de vorm van de lokale uitwerkingen is als bijlage 1 bij dit voorstel gevoegd.

2.1 De samenwerkingsambitie als opgenomen in het convenant is vertaald in een visie op de rol die huisvesting voor (de haalbaarheid van) deze ambitie heeft.

De samenwerkingsambitie vraagt iets van kwaliteiten op het gebied van huisvesting: huisvesting kan samenwerking en integratie faciliteren of eenvoudiger maken. In het IHP wordt mede daarom ingegaan op:

1. Flexibiliteit in ruimtegebruik: we bouwen niet voor de leegstand en 'onderwijs' en 'kinderopvang' zijn gelijkwaardige partners, bij voorkeur onder één dak. Dat betekent ook dat de huisvesting voor de 'kinderopvang' onder dat dak niet wijkt voor de onderwijsfunctie als leerlingaantallen toenemen. Dat betekent dat we bij schommelingen in de leerlingaantallen flexibel moeten kunnen zijn in de bruikbaarheid van ruimten voor zowel onderwijs als kinderopvang.
2. Gezondheid: het behoeft geen bijzondere toelichting dat een gezond binnenmilieu voor alles goed is en in het bijzonder voor het onderwijs. Daarnaast is het stimuleren van 'bewegen' in de visie op de huisvesting opgenomen. Dit kan worden gestimuleerd door inrichting van de omgeving en door activiteiten die binnen het kindcentrum worden georganiseerd.
3. Duurzaamheid: we bouwen uiteraard conform de (duurzaamheids-)eisen die vanuit de rijksoverheid worden opgelegd.. Op dit moment geldt als eis dat we bij nieuwbouw alleen nog 'Bijna Energie Neutrale Gebouwen (BENG)' realiseren. We hebben de ambitie om bij nieuwbouw 'Energie Neutrale Gebouwen (ENG)' te realiseren, waarbij de meerkosten in principe worden gedragen door de schoolbesturen. Bij renovatie streven we naar het benaderen van de BENG-eisen tot het punt dat investeringen in verhouding staan tot de exploitatieopbrengsten.

Tenslotte worden de type maatregelen in de huisvesting gedefinieerd en wat de basis-uitgangspunten zijn voor de financiering van investeringen:

Optie	Scenario	Verantwoordelijkheid uitvoering	Verantwoordelijkheid budget	Budget (bijdrage gemeente)
1	nieuwbouw	Gemeente en schoolbestuur	Gemeente	100 % norm nieuwbouw
2	Renovatie	Gemeente en schoolbestuur	Gemeente en schoolbestuur	70 % norm (maximum) nieuwbouw
3	Positie	Gemeente en schoolbestu(r)en	Gemeente en schoolbestuur	PM
4	herschikking	Schoolbestuur	Schoolbestuur	MI-vergoeding
5	In stand houden			
	Afstoten	Schoolbestuur	n.v.t.	n.v.t.

Uitgangspunt voor investeringen in de huisvesting van kinderopvang-functies is dat deze direct of indirect worden gedragen door de kinderopvangorganisatie.

De keuze voor renovatie of vervangende nieuwbouw wordt gebaseerd op basis van een haalbaarheids- of maatregelenplan: wat is de meest effectieve inzet van middelen, afgemeten aan de omvang van de investering, levensduur en kwaliteit van de opbrengst.

De schoolbesturen hebben daarbij aangegeven dat de principiële bereidheid bestaat om verrekening van eventueel achterstallig onderhoud in de definitieve financiering in te brengen.

2.2. De staat en leeftijd van de bestaande huisvestingbebauwing is samen met de leerlingprognoses uitgangspunt voor de scenario's per locatie.

Per locatie is een nulmeting gedaan naar de kwaliteit van de huisvesting. Daarnaast is de lange termijn leerlingprognose uit 2020 geactualiseerd aan de laatste prognoses op het gebied van de woningbouw in de Bergeijkse kernen (wat met name op de Weebosch en op 't Hof tot aanpassingen heeft geleid). Daarmee is het mogelijk kwaliteit en omvang van huisvesting aan elkaar te koppelen in de tijd.

2.3. Per locatie is een huisvestingsscenario opgenomen, dat rekening houdt met de kwaliteit en noodzakelijk omvang.

Samengevat luiden de scenario's per vestiging als volgt:

1. Weebosch, St.Gerardus.

In het IHP is opgenomen dat gemeente en schoolbestuur samen optrekken om de school te handhaven. Daarbij is een leerlingaantal van minimaal 35 opgenomen als ondergrens. Dit ligt onder de opheffingsnorm (op dit moment 47 leerlingen). Desondanks blijft de school open, mits de gemeente het verlies op de huisvestingskosten bij het schoolbestuur wegneemt. Dit 'verlies' betreft het verschil tussen de rechtstreekse vergoeding van het rijk aan het schoolbestuur voor bekostiging van de huisvesting en de werkelijke kosten die SKOzok op deze locatie heeft. Aangezien het Rijk enerzijds uitkeert op basis van het leerlingaantal en anderzijds de omvang van de huisvesting (en daarmee de exploitatielast) niet 'mee-krimpt' ontstaat een oplopend tekort.

In het IHP wordt ingezet op renovatie of nieuwbouw op termijn in 2028, mede in afwachting van de daadwerkelijke ontwikkeling van de leerlingaantallen. Tot die tijd dekt de gemeente het tekort op de huisvestingslasten, op dit moment € 30.000-€ 35.000 per jaar. De wijze waarop dit wordt geconcretiseerd is nog onderwerp van overleg en een voorstel op dit onderdeel zal nog separaat aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Aanvullend wil het schoolbestuur investeren in de profilering van de basisschool. Een profilering kan bijdragen aan versterking van de positie van de school binnen het totale aanbod in Bergeijk (en mogelijk zelfs daarbuiten), waardoor handhaving of groei van het leerlingaantal wordt gestimuleerd.

2. 't Hof, algemeen.

SKOzok is voornemens de Prinses Beatrixschool en De Zonnesteent te fuseren en de locatie van de Zonnesteent aan de Papaverstraat/Tijmstraat op te geven. Daarmee zullen drie clusters op 't Hof ontstaan:

De Regenboog (cluster Midden), Prinses Beatrix (cluster Oost) en Beisterveld (cluster West). In dit IHP wordt ervan uitgegaan dat het geprognosticeerde leerlingaantal voor de Zonnesteent zich op termijn gelijkmatig over deze drie clusters zullen verdelen. Samen met een bijgestelde prognose op het gebied van het aantal te realiseren woningen binnen deze kern (Hooge Berkt II) zorgt dit voor ruimtetekort op de te handhaven locaties op termijn.

a. De Regenboog.

Op basis van de leerlingprognose en opheffing van de Zonnesteent is uitbreiding van de huisvesting voor deze school noodzakelijk. Als scenario is gekozen voor ingroei van De Regenboog in de te verlaten huisvesting van de Zonnesteent in combinatie met een renovatie, uit te voeren in 2025, in elk geval nadat de ingreep in de Prinses Beatrixschool is afgerond.

b. Prinses Beatrix.

Uitgegaan wordt van renovatie van deze school. Ingreep in deze huisvesting is zowel vanuit de toekomst van de Sint Gerardusschool (zie hiervoor onder 1.) als de kwaliteit en omvang van de huisvesting urgent en daarom gepland in 2023. Bijzondere omstandigheid betreft het eigendom van de onderwijshuisvesting, dat deels in handen is van de Maatschappij van Welstand. Inmiddels zijn gesprekken gestart met deze maatschappij om duidelijkheid te verkrijgen over de positie van deze eigenaar in de renovatieplannen, waarbij ook een eventuele verwerving door de gemeente zal worden besproken. In de financiële vertaling van de scenario's is met een dergelijke verwerving echter (nog) geen rekening gehouden.

c. Beisterveld.

De Beisterveld heeft niet voldoende ruimte om in elk geval een potentiële groei vanuit de ontwikkeling van Hooge Berkt II en een overloop vanuit de af te stoten Zonnestein op te kunnen vangen. De basiskwaliteit van bebouwing is echter voldoende. Uitgegaan wordt van een renovatie met uitbreiding, waarbij deze is gepland in 2027. Afhankelijk van de realisatiesnelheid van het plan Hooge Berkt II zouden op dat moment de eerste kinderen uit deze nieuwe wijk vanaf de leeftijd van 2 jaar in kunnen gaan stromen.

3. Luyksgestel, De Klepper.

De kwaliteit en omvang van de huisvesting is goed. Op termijn is renovatie aan de orde, maar buiten de doorkijk die dit IHP (tot 2037) geeft.

4. Riethoven, Sint Willibrordus.

De basisschool is gehuisvest in een rijksmonument en ook voor de toekomst voldoende van omvang om de geprognosticeerde leerlingaantallen te kunnen huisvesten. Wel bestaat de wens om de kinderopvang op termijn in de huisvesting van het onderwijs te integreren. De technische kwaliteit is op onderdelen (met name kozijnen en dak) matig tot slecht. Onderzocht moet worden of een renovatie of nieuwbouw op een andere locatie de voorkeur heeft. Uitvoering is gepland in 2029, waarbij technisch knelpunten worden aangepakt. Daarbij is de gedachte ook dat deze ten goede komen aan behoud van het rijksmonument.

5. Westerhoven, De Ster.

De technische kwaliteit en omvang van de huisvesting is goed. Op basis van de leeftijd van het gebouw wordt rekening gehouden met een renovatie buiten de scope van dit IHP.

6. 't Loo, De Waterloop

De technische kwaliteit en omvang van de huisvesting is goed en voldoende. Er bestaat een wens om de kinderopvang-/peuterruimte fysiek met de school te verbinden. Dit zal op een 'natuurlijk' moment nader onderzocht worden, maar niet als zelfstandig project. Dit natuurlijke moment kan zich voordoen bij door het schoolbestuur gewenste aanpassingen aan het schoolgebouw of door het gemeenschapshuis (waarin het peuterwerk is gehuisvest) gewenste aanpassingen..

3.1 De totale financiële verkenning van de scenario's laat een omvangrijke investering zien in de periode 2022-2037.

Nadrukkelijk is het IHP als 'ambitiedocument' opgesteld en niet als 'prestatiecontract'. De financiële doorkijk levert een totaalbedrag in de periode 2022-2037 van € 19,9 miljoen, met een gevraagde opgave voor de gemeente van € 16,1 miljoen (prijspeil 2021). Het verschil wordt gevraagd van de kinderopvangorganisaties en de schoolbesturen.

Het eerste moment dat de haalbaarheid van deze ambities kan worden getoetst aan de financiële haalbaarheid is bij vaststelling van onze meerjarenbegroting 2023-2026. In deze periode staan in het

IHP basisschool Prinses Beatrix en basisschool De Regenboog gepland met een totale investering van € 9,3 miljoen waarvan € 7,8 miljoen in principe netto voor rekening van de gemeente¹ zijn.

In bijlage 3 bij dit voorstel treft u een uitgebreide toelichting en gedetailleerdere financiële doorkijk aan.

3.2 Aanbevolen wordt om het IHP elke vier jaar te herijken.

De doorkijkperiode is relatief lang. Tussentijdse actualisatie van met name de leerlingprognose maar ook de realiteit van het programma in relatie tot financiële mogelijkheden bij de gemeente en onze kernpartners is noodzakelijk om tijdig ambities bij te stellen en een gedeeld verwachtingsniveau bij partijen te realiseren. Daarnaast zal de uitvoering van elk onderdeel van het programma separaat aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Begrotingsconsequenties worden op dat moment op basis van een voorbereidings- en/of opvolgend uitvoeringskrediet concreet gemaakt en ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.

Kanttekeningen

-

Financiën

Wij stellen voor om eerste effecten van uitvoering van het huisvestingsprogramma mee te nemen bij de behandeling van de begroting 2023-2026. Op dat moment bestaat meer duidelijkheid over de omvang van noodzakelijke ingrepen in de huisvesting van basisschool Prinses Beatrix en kan integrale afweging plaatsvinden.

In de aan de gemeenteraad voorgelegde (op moment van schrijven van dit voorstel) concept-Begroting 2022-2025 is voor dit programmaonderdeel in 2022 een voorbereidingskrediet van € 500.000 opgenomen. De in deze concept-Begroting toegezegde onderbouwing van de noodzaak van dit krediet is vervat in dit voorstel tot vaststelling van het IHP Primair Onderwijs 2022-2037.

Bijlagen

Bijlage 1: Convenant en addenda lokale vestigingen

Bijlage 2: Integraal Huisvestingsprogramma onderwijs Bergeijk 2022-2037

Bijlage 3: Toelichting en doorkijk globale financiële effecten

Advies Raadscommissie

De commissie MZ heeft in haar vergadering d.d. 09 november 2021 geadviseerd om het stuk door te geleiden naar de raadsvergadering van 25 november 2021 als hamerstuk/besprekingsstuk.

<Wordt ingevuld door Griffier>

Burgemeester en wethouders van Bergeijk,

H.A.J. Loos
Secretaris

A. Callewaert – de Groot
Burgemeester

¹ Investerings 2022-2025 die per saldo voor rekening komen van de gemeente. Een deel van de investering wordt gedekt vanuit de huur van de kinderopvangorganisaties en een bijdrage van de schoolbesturen. Er is hierbij nog geen rekening gehouden met bijdragen van de schoolbesturen vanuit eventueel achterstallig onderhoud.